

Стецик Р. С.

студент I курсу магістратури
Інституту підготовки юридичних
кадрів для Служби безпеки України
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В МОРСЬКИХ ПОРТАХ УКРАЇНИ

Анотація. У роботі розглянуто особливості корупції, що характерна для морських портів. З'ясовано негативний вплив даного виду злочинності та запропоновано деякі шляхи вирішення проблеми.

Ключові слова: корупція, морські порти, митник – корупціонер, митні процедури.

Корупція є найнебезпечнішим явищем для суспільства та держави. Одним з її видів є корупція в морських портах при здійсненні митних процедур. Зараз ми можемо сформулювати загальне уявлення про стан корупції в митній сфері завдяки проведенню численних національних соціологічних опитувань та порівнюючи оцінки експертів міжнародних організацій, а також тематичних досліджень цієї проблеми. Відповідно до показників світового Індексу сприйняття корупції (CPI) за 2018 р. Україна отримала 32 бали зі 100 можливих та посіла 120 місце з 180 країн [1; с. 1]. У підсумковому моніторинговому звіту Американської торгівельної палати (The Chamber of Commerce) щодо результатів ведення бізнесу на українському ринку за 25 років вказується, що близько 80% компаній - учасниць даної міжнародної організації зіштовхуються з корупцією при веденні бізнесу в Україні [6; с. 133]. За статистичними даними Україна втрачає більше 200 млн. доларів через незаконні схеми в портах [3; с. 2].

Питання про причини виникнення та шляхи протидії, протягом тривалого часу досліджувало велика кількість науковців: Мартиновський В.В., Тимошук Г.О., Головін Б.М., Олійник Д.О., Додін Є.В., Демідов А.І., застосовуючи при цьому різні підходи: функціональний, структурно – функціональний та моралістичний [2; с. 41-42]. Поєднуючи вищевказані підходи ми отримуємо можливість виділити не тільки першочергові причини виникнення корупції, а і низку інших умов та факторів її існування. Однією з таких умов є особистість корупціонера. Даний вид злочинців, а саме митники — корупціонери, характеризуються специфічними моральними якостями, психологічними особливостями та ознаками:

- стійка форма злочинної поведінки, що відображається в її спрямованості;
- специфічна мотивація;
- 70,5% мають вищу освіту;
- посада Державний інспектор — Головні державний інспектор (86,6 %) ;
- вік 19 — 45 р. (84,8 %) [7; с. 36-50, 120, 138].

В основному корупційні злочини вчиняються особами переважно старшими за 25 років, а найбільша кількість латентних злочинів припадає на групу 40-50 років. Причиною цього є вікова зайнятість службовців, що

знаходяться на керівних посадах, призначаються вони туди через наявність у них значного трудового стажу та життєвого досвіду [4; с. 303-304].

Головною метою корупційного протиправного діяння являється особисте збагачення, невисокий рівень заробітної плати, бажання отримати матеріальні або нематеріальні блага, задоволення іншого майнового інтересу [5; с. 285-288]. Для прикладу, середня зарплата за місяць державного інспектора митниці становить 12-15 тис. гривень, а середня зарплата за місяць капітана корабля дальнього плавання становить 10 тис. доларів [3; с. 1]. В даному випадку з'являється високий рівень корупційного ризику.

У 2014 році проведено важливе міжнародне дослідження, що присвячене виникаючим проблемам при здійсненні митних процедур у портах України. Дослідження відбулось в межах міжнародного проекту місії ЄС з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM). Ціллю даного заходу являлось встановлення причин низької ефективності роботи морських портів, що заважають реалізації рамкових стандартів безпеки та сприяння світовій торгівлі.

Результати показали, що способи вчинення дуже варіювались, починаючи з виплат неофіційних платежів для спрощення будь яких перевірок і закінчуючи випадками шахрайства у надзвичайно великих розмірах з використанням кількох державних органів, але найбільш суттєво виділялось створення ілюзії неможливості проходження митних процедур у разі відмови від дачі неправомірної вигоди, дана відмова призводила до виникнення значної затримки в оформленні вантажів та проведення додаткових незаконних перевірок щодо суб'єкта перевезення, в зв'язку з цим власник судна отримували десятки тисяч доларів збитку за простій та порушення строків.

Також існують неофіційні таємні корупційні домовленості між суб'єктами ЗЕД та уповноваженими посадовими особами митниці про незаконне зниження вартості товару. Дана практика помічена на усіх зонах митного контролю по всій Україні [7; с. 36-50, 120, 138].

Отже, вважаю за необхідне націлитись на превенцію корупції, тому що на відміну від покарання за корупція, превенція являється ефективнішим важелем зниження корупціогенних чинників. Зважаючи на заходи, що застосовуються на даний момент, корупція в деяких сферах знизилась, але ефективна протидія корупції можлива лише при впровадженні та здійсненні комплексу дій, сюди відноситься:

- активний розвиток системи автоматизованого управління митними ризиками, що є спрямований на виявлення, запобігання та припинення митних правопорушень.

- впровадження ефективного антикорупційного менеджменту, що включає в себе розробку антикорупційних стратегій та процедуру у приватних та публічних сферах.

- поширення комплаєнс - системи, це підвищить контроль за дотриманням антикорупційного законодавства, міжнародних антикорупційних політик та процедур у професійній діяльності суб'єктів ЗЕД [8; с. 60-63].

Список використаної літератури:

1. Transparency international ukraine 2018 URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2018>
2. Мартиновський В. В. Причини та умови виникнення корупції в державному механізмі / В. В. Мартиновський. // Корупція в країні: питання протидії. – 2015. – №16. – С. 41–42.
3. Масштаби корупції на українській митниці. – 2018. –С. 2. URL: <https://www.dw.com/uk/a-44967713>
4. Тимошук Г. О. Кримінологічні характеристики особистості злочинця-корупціонера/the Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права. – 2018. – № 57. – С. 303 –304
5. Головкін Б. М. Поняття корупційної злочинності у митній сфері/Б. М. Головкін//Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє :65 матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса,19 травня 2017 р.) –С. 285-288
6. The Chamber of commerce Ukraine. – С. 133, URL: https://www.chamber.ua/content/documents/538539CC_Country_Profile_2017UA.pdf
7. Олійник Д. О. Запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур [Текст] : монографія / Д. О. Олійник ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2018. – С. 36-50, 120, 138.
8. Головкін Б. М. Антикорупційний менеджмент у митній справі / Фіскальна політика в Україні в кримінально-правовому вимірі [Текст] : зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. – 2016 –С. 60-63.

Науковий керівник – докт. юрид. наук, проф. Б. М. Головкін

Наукове видання

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головіна*

*Матеріали друкуються в авторській науковій
та літературній редакції*

Відповідальний за випуск *Б. М. Головін*

Оригінал-макет виготовлено на кафедрі кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77, ауд. 89)

Підписано до друку з оригінал-макета 28.11.2019.
Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 16,92. Ум. друк. арк. 13,49. Вид. № 2348.
Тираж 60 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Дуюнова Т. В.
Тел. (057) 717-28-80

**Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права**

**Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України**

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

**Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції
з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених**

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

**За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина***

**Харків
«Право»
2019**

УДК 343.9.02:328.185
П83

Редакційна колегія:
д-р юрид. наук, проф. А. П. Гетьман;
д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
зав. лабораторії Ю. Г. Бойко

Протидія організованій злочинності і корупції : матеріали XIX Все-
П83 укр. наук. конф. з кримінології для студентів, аспірантів та молодих
вчених (м. Харків, 2 груд. 2019 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Го-
ловкіна. – Харків : Право, 2019. – 232 с.

ISBN 978-966-937-837-8

ISBN 978-966-937-837-8

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019
© НДІ вивчення проблем злочинності іме-
ні академіка В. В. Сташиса Національної
академії правових наук України, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019